



# Munkastigen

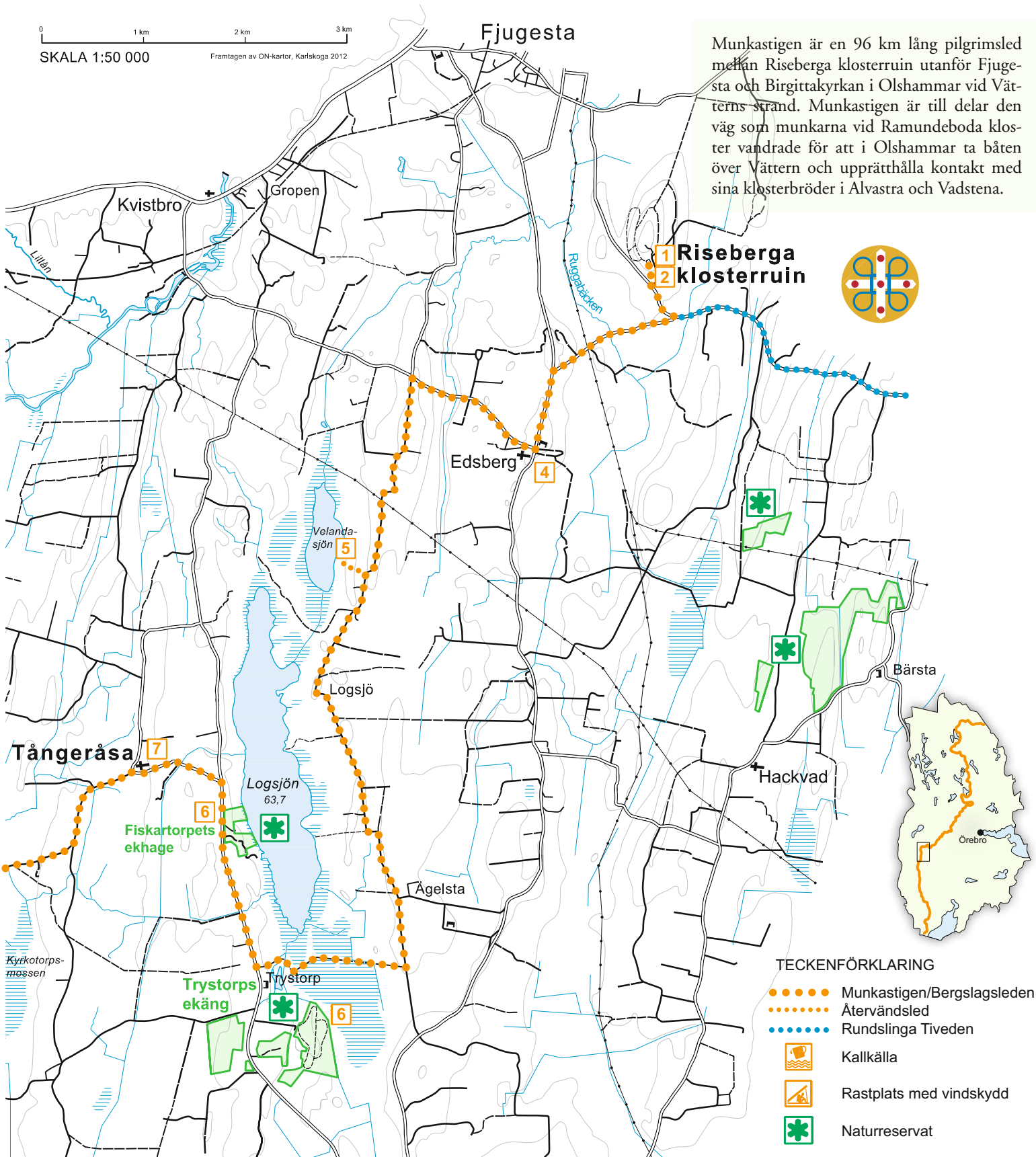
Riseberga – Tångeråsa 16 km

ETAPP

1

0 1 km 2 km 3 km  
SKALA 1:50 000  
Framtagen av ON-kartor, Karlskoga 2012

Munkastigen är en 96 km lång pilgrimsled mellan Riseberga klosteruin utanför Fjugesta och Birgittakyrkan i Olshammar vid Vätterns strand. Munkastigen är till delar den väg som munkarna vid Ramundeboda kloster vandrade för att i Olshammar ta båten över Vättern och upprätthålla kontakt med sina klosterbröder i Alvastra och Vadstena.



### TECKENFÖRKLARING

- Munkastigen/Bergslagsleden
- Återvändsled
- Rundslinga Tiveden
- Kalkälla
- Rastplats med vindskydd
- Naturresevat

# Sevärdheter längs Munkastigen

## 1. Riseberga kloster

Riseberga Kloster har blivit något av en symbol för Lekeberg och är den äldsta ”byggnaden” i Västernärke. Jarlen Birger Brosa skänkte i slutet av 1100-talet ett antal jordegendomar till ”systrarna i Riseberga”. Detta donationsbrev anses vara upptakten till Riseberga kloster, som var ett cistercienserkloster.

Klostret fick med tiden ett mycket stort jordinnehav. Hela Edsbergs socken låg under klostret och Riseberga var därför skyldigt att hålla präst till sockenfolkets tjänst.

På Riseberga fanns en abbedissa, nunnor och konverser (leksystrar). De hade också hjälp från lekbröder – vilka emellertid fick bo på klostrets utsida. År 1341 satte Ulf Gudmarsson och Birgitta Birgersdotter, den Heliga Birgitta, sin dotter Ingeborg som novis i Riseberga.

Även dottern Katarina kom senare dit. Riksdagen i Västerås 1527, reformationsriksdagen, drog in alla kloster under kronan. Det fanns dock några nunnor kvar i Riseberga ända fram till ca 1560. År 1546 eldhärjades klostret. Vådeld eller åsknedslag var den troliga orsaken. Amfiteatern på Riseberga ca 500 m nordväst om klostret är landets största utomhusteater. Den byggdes 1937 och rymmer 1216 sittande åskådare. I dag används den bland annat vid skolavslutningar.

## 2. Riseberga bönhus

Olof Gabriel Hedengren blev 1844 ägare till Riseberga. Han blev en folkväckelsernas man i Västernärke. 1855 stod bönhuset på Riseberga klart. Det är landets näst äldsta. Hans mejeri vid Riseberga framställde smör och ost efter nya metoder.

## 3. Edsbergs kyrka

Den första kyrkan i Edsberg kan ha byggts redan i slutet av 1000-talet. Det som talar för detta är en kolonn av sandsten med ornament som numera förvaras på Örebro läns museum. Denna pelare är från Riseberga och anses ha tillhört det gårdskapell som skulle ha varit uppfört vid Riseberga århundradet före klostrets tillkomst. Klostret och Edsbergs församling tycks från början ha haft nära anknytning.

Äldsta delen av nuvarande Edsbergs kyrka kan dateras till mitten av 1100-talet. Sevärdheter är den medeltida dopfunten och en medeltida dörr med järnsmide på kyrkans södra sida.



Riseberga klosterruin.

## 4. Velandasjön

Där slättlandskapet breder ut sig skymtas den lilla slättsjön Velandasjön, som hyser ett tämligen rikt fågelliv. Ett litet fågeltorn finns och man får följa skyltar ned genom en åker för att komma dit.

## 5. Trystorps ekäng

Trystorps ekäng ingår i en av länets största sammanhängande ädellövskogar. Flera vandringsleder löper runt i området. Många informativa skyltar längs stigarna berättar om de blommor och träd som finns i reservatet. Under ekarna täcker vitsippor marken under våren. Här har också lungörten en av sina främsta förekomster i länet. Fiskartorpets ekhage har länge varit igenvuxen, men är nu restaurerad och även det ett naturreservat värt ett besök.

## 6. Tångeråsa kyrka

Tångeråsa kyrka är en av Sveriges få bevarade träkyrkor från medeltiden. Av det stora antalet träkyrkor som byggdes under medeltiden finns idag endast ett tiotal kvar i landet.

Kyrkan har genomgått få ombyggnader och har kvar sin medeltida planform. Under 2006 genomfördes en dendrokronologisk undersökning (analys av timrets årsringar) som visade att koret är äldst. Det uppfördes redan i slutet av 1290-talet. Långhuset daterades till 1340-talets slut.

I ett mindre fönster på långhusets södra

### Viktigt att veta

- Gör upp eld bara på de iordningställda eldplatserna.
- Förvissa dig alltid om att elden är släckt innan du går vidare.
- Avstå helt från att göra upp eld under sommarens torrperioder då brandfaran är stor.
- Bryt inte grenar och ris av levande träd.
- Du får tälta efter leden, men gör det helst intill rastplatserna och inte mer än en natt på samma plats.
- Gå inte vid sidan av leden där den går nära bebyggelse, genom odlade marker eller över skogsplanteringar.
- Skräpa inte ned i naturen.
- Om Du har hund med, tänk på att du alltid måste hålla den kopplad i skog och mark tiden 1/3–20/8.
- För att undvika att störa älgjakten bör du inte använda, leden under den mest intensiva jaktperioden andra måndagen i oktober till början av november.

vägg finns något så sällsynt som två medeltida glasmålningar. Målningarna, som dateras till 1300-talet, avbildar aposteln Andreas med sitt kors och Maria Magdalena med sitt smörjelsekär. Ytterst få glasmålningar från medeltiden är bevarade i Sverige. De flesta finns på Gotland.

### Fakta om Munkastigen

Munkastigen är markerad med blå träpilar med en munksymbol som visar vägen. På strategiska platser i terrängen finns också dekaleringar med Birgittasymbolen. Delar av Munkastigen mellan Svartå herrgård och Gråmon följer Bergslagsleden.

### Bussförbindelser

Fjugesta nås med reguljära bussförbindelser många gånger om dagen. Från Fjugesta är det tre kilometer till Riseberga, vilket kan nås med taxi. Tångeråsa saknar bussförbindelse.

### För mer information

På [www.bergslagsleden.se](http://www.bergslagsleden.se) hittar du samlad information om Munkastigen. Här finns aktuell information om övernattningsmöjligheter längs leden. Lekebergs kommun saknar turistbyrå, men ingår i webbplatsen [www.orebrotown.com](http://www.orebrotown.com).